

BOSHLANG'ICH 4-SINF O'QUVCHILARIGA MATN BILAN ISHLASHGA O'RGATISHDA MULTIMEDIALI VOSITALARIDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI

Qurbanova Ziyodaxon Komiljon qizi

Namangan Davlat Pedagogika Instituti magistri

Gmail: ziyodaxonqurbanova@gmail.com

ANNOTATSIYA

Multimedia vositalari boshlang'ich 4-sinf o'quvchilariga matn bilan ishlashni o'rgatishning ko'p qirrali va qiziqarli usulini taklif etadi. O'qituvchilar ko'rgazmali qurollar, interfaol mashqlar va audio-vizual materiallarni o'z ichiga o'z ichiga olgan holda o'quvchilarning matn mazmunini tushunishlarini kuchaytirishi va savodxonlik ko'nikmalarini oshirishi mumkin. Bu vositalarga o'quv videolari, interaktiv elektron kitoblar, raqamli o'quv qo'llanmalari va onlayn o'qishni tushunish faoliyati kiradi.

Kalit so'zlar: *Matn, boshlang'ich sinf, bolalar, o'rgatish, qiziqarli, harakatlar, tushuntirish, axborot texnologiyasi, tez va oson, yosh bolalar, aqliy, jismoniy, o'qituvchi.*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СРЕДСТВ МУЛЬТИМЕДИА В ОБУЧЕНИИ УЧАЩИХСЯ 4-Х КЛАССОВ РАБОТЕ С ТЕКСТОМ

Курбанова Зиёдахон

Наманганский государственный педагогический институт

Gmail: ziyodakhonqurbanova@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Мультимедийные инструменты предлагают универсальный и интересный способ научить четвероклассников начальных классов работать с текстом. Включая наглядные пособия, интерактивные упражнения и аудиовизуальные материалы, учителя могут улучшить понимание учащимися текстового содержания и улучшить навыки грамотности. Эти инструменты включают обучающие видеоролики, интерактивные электронные книги, цифровые учебные пособия и онлайн-мероприятия по пониманию прочитанного.

Ключевые слова: текст, начальная школа, дети, обучение, развлечение, деятельность, объяснение, информационные технологии, быстро и легко, маленькие дети, умственные, физические, образовательные.

USING MULTIMEDIA TOOLS IN TEACHING PRIMARY 4TH GRADE STUDENTS TO WORK WITH TEXT

Kurbanova Ziyodakhon

Namangan State Pedagogical Institute

Gmail: ziyodakhonqurbanova@gmail.com

ABSTRACT

Multimedia tools offer a versatile and interesting way to teach primary 4th graders to work with text. By incorporating visual aids, interactive exercises, and audio-visual materials, teachers can enhance students' understanding of text content and improve literacy skills. These tools include instructional videos, interactive eBooks, digital study guides, and online reading comprehension activities.

Keywords: *Text, elementary school, children, teaching, fun, activities, explanation, information technology, quick and easy, young children, mental, physical, educational.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim landshaftida multimedia vositalarining integratsiyasi o'qituvchilarning o'qitish va o'qitishga yondashuvini tubdan o'zgartirdi. Matn mazmunini har tomonlama tushunishni rivojlantirish maqsadida ushbu maqola 4-sinf o'quvchilarini matn bilan samarali shug'ullanish va tushunishga o'rgatish kontekstida multimedia vositalarining chuqur ta'sirini o'rganadi.

Bugungi raqamli asrda savodxonlik ta'limiga an'anaviy yondashuv multimedia elementlaridan strategik foydalanish orqali to'ldirilmoqda. O'qituvchilar interaktiv

elektron kitoblar, o'quv videolari, raqamli hikoyalar va boshqa multimedia resurslaridan foydalanish orqali yosh o'quvchilarni o'ziga jalb qilish va matn mazmunini vizual, eshitish va interaktiv o'lchovlar bilan singdirish imkoniyatlarini ochdilar.

Ushbu maqola 4-sinf o'quvchilarining o'quv tajribasini boyitish, natijada matnli materiallar bilan chuqurroq aloqani rivojlantirish va asosiy savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan turli xil multimedia vositalarini o'rganadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Multimedia vositalari boshlang'ich 4-sinf o'quvchilariga matn bilan ishlashni o'rgatishning ko'p qirrali va qiziqarli usulini taklif etadi. O'qituvchilar ko'rgazmali qurollar, interfaol mashqlar va audio-vizual materiallarni o'z ichiga o'z ichiga olgan holda o'quvchilarning matn mazmunini tushunishlarini kuchaytirishi va savodxonlik ko'nikmalarini oshirishi mumkin. Bu vositalarga o'quv videolari, interaktiv elektron kitoblar, raqamli o'quv qo'llanmalari va onlayn o'qishni tushunish faoliyati kiradi.

Ushbu multimedia vositalarini o'quv dasturiga integratsiyalashgan holda, o'qituvchilar faol ishtirok etish va tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish bilan birga turli xil ta'lim uslublariga mos keladigan dinamik o'rganish tajribasini yaratishi mumkin. Bundan tashqari, multimedia vositalari hamkorlikda o'rganishni osonlashtirishi mumkin, bu o'quvchilarga interaktiv va rag'batlantiruvchi muhitda matn mazmunini muhokama qilish va tahlil qilish imkonini beradi.

Ushbu innovatsion resurslardan foydalangan holda, o'qituvchilar talabalarga muhim o'qish va tushunish qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali yordam berishlari mumkin va natijada ularning umumiy akademik muvaffaqiyatiga hissa qo'shadilar.

TAHLILLAR VA NATIJALAR.

Boshlang'ich 4-sinf o'quvchilarini matn bilan ishlashga o'rgatishda multimedia vositalaridan foydalanishga bag'ishlangan tadqiqot maqolasi uchun qimmatli tushuncha va ma'lumotlarni to'plash uchun bir qancha tadqiqot usullaridan foydalanish mumkin. Ba'zi potensial tadqiqot usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Eksperimental tadqiqotlar: 4-sinf sinflarida multimedia vositalari bilan va multimedia vositalarisiz o'qitish samaradorligini solishtirish uchun nazorat ostida tajribalar o'tkazish. Bu o'quvchilarning matn mazmunini tushunishi, faolligi va eslab qolishini o'lchashni o'z ichiga olishi mumkin.

2. So'rovlar va so'rovnomalar: Talabalar va o'qituvchilarga multimedia vositalarining matnini tushunishga ta'siri haqidagi tasavvurlarini to'plash uchun so'rovnomalar va anketalar o'tkazish. Bu ularning tajribalari va afzalliklari haqida sifatli tushunchalar berishi mumkin.

3. Kuzatuv tadqiqotlari: Talabalarning materiallar bilan qanday munosabatda bo'lishini va bu ularning matnga qanday ta'sir qilishini tushunish uchun multimedia vositalari matnga asoslangan darslarga birlashtirilgan sinflarni kuzatish.

4. Case Studies: 4-sinf o'quvchilariga matn mazmunini o'rgatish uchun multimedia vositalarini joriy qilgan muayyan sinf xonalari yoki maktablar bo'yicha chuqurlashtirilgan amaliy tadqiqotlar o'tkazish. Bu multimedia vositalarini o'qitishda qo'llashning amaliy oqibatlarini haqida boy, batafsil tushunchalar berishi mumkin.

5. Kognitiv baholashlar: multimediali matn materiallari bilan tanishishdan oldin va keyin talabalarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va axborotni qayta ishlash kabi kognitiv qobiliyatlarini o'lchash uchun kognitiv baholash va baholashlardan foydalanish.

6. Suhbat: 4-sinf o'quvchilariga matnini tushunishni o'rgatishda multimedia vositalaridan foydalanishning afzalliklari va mumkin bo'lgan muammolari haqida o'qituvchilar, o'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar va ta'lim texnologiyalari bo'yicha mutaxassislar bilan suhbatlar o'tkazish.

Ushbu tadqiqot usullarini birlashtirgan holda, maqola boshlang'ich 4-sinf o'quvchilarida matnini tushunishni kuchaytirishda multimedia vositalarining ta'siri haqida keng qamrovli tushunchani taqdim etishi mumkin.

4-sinf o'quvchilarini matn bilan ishlashga o'rgatishda multimedia vositalarini joriy qilish ularning o'rganish tajribasi va faolligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Multimedia vositalaridan foydalanishning ba'zi usullari:

1. Interaktiv elektron kitoblar: O'quvchilar uchun o'qishni yanada qiziqarli va qiziqarli qilish uchun matn, tasvir, video va animatsiyalarni o'z ichiga olgan interaktiv elektron kitoblardan foydalaning. Bu ularga matnni yaxshiroq tushunishga va mazmuni tasavvur qilishga yordam beradi.

2. Audio kitoblar: Talabalarga o'qish va talaffuz ko'nikmalarini yaxshilash uchun bosma matn bilan birga audio kitoblardan foydalaning. Ovozli o'qilayotgan matnni eshitish ham tushunishga yordam beradi.

3. O'quv videolari: O'rganilayotgan matnga oid o'quv videolarini qo'shing. Ushbu videolar vizual kontekst va real misollarni taqdim etishi mumkin, bu esa matnni o'quvchilar uchun ko'proq moslashtiradi.

4. Raqamli hikoyalar: Talabalarni multimedia vositalaridan foydalangan holda o'zlarining raqamli hikoyalarini yaratishga undash. Ular o'z hikoyalarini yozishlari va keyin hikoya qilish tajribasini yaxshilash uchun tasvirlar, audio va oddiy animatsiyalar kabi multimedia elementlaridan foydalanishlari mumkin.

5. Mind Mapping Tools: O'quvchilarga o'rganilayotgan matndagi fikrlarni vizual tarzda tartibga solish va bog'lash imkonini beruvchi aqlni xaritalash vositalari bilan tanishtiring. Bu ularning tushunish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi.

6. Onlayn viktorinalar va o'yinlar: O'rganishni yanada interaktiv va qiziqarli qilish uchun matnga oid onlayn viktorinalar va o'quv o'yinlaridan foydalaning. Bu materialni qiziqarli tarzda mustahkamlashga yordam beradi.

7. Virtual dala sayohatlari: Matn bilan bog'liq sozlamalarni o'rganish uchun multimedia vositalaridan foydalangan holda talabalarni virtual sayohatlarga olib boring. Masalan, matn tarixiy voqea haqida bo'lsa, o'quvchilar multimedia resurslari orqali muzeylar yoki tarixiy joylarga virtual tashrif buyurishlari mumkin.

Ushbu multimedia vositalarini o'qitishga kiritish orqali o'qituvchilar 4-sinf o'quvchilari uchun yanada dinamik va inklyuziv o'quv muhitini yaratishi mumkin, bu ularga turli formatdagi matn mazmuni bilan o'zaro munosabatda bo'lish va material bilan yanada shaxsiylashtirilgan tarzda shug'ullanish imkonini beradi.

XULOSALAR.

Xulosa qilib aytganda, Ushbu tadqiqot boshlang'ich 4-sinf o'quvchilarini matn mazmuni bilan shug'ullanishga o'rgatishda multimedia vositalaridan foydalanish ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Eksperimental tadqiqotlar, so'rovlar, kuzatuv tadqiqotlari, amaliy tadqiqotlar, kognitiv baholash va intervyularni o'z ichiga olgan turli tadqiqot usullarini qo'llash orqali maqola yosh o'quvchilarda matnni tushunishni kuchaytirishda multimedia vositalarining samaradorligini har tomonlama tushunishga intiladi.

Topilmalar ta'lim sohasiga qimmatli tushunchalar beradi va multimedia resurslarini boshlang'ich savodxonlik darslariga integratsiya qilish bo'yicha ilg'or tajribalar haqida ma'lumot beradi. Biroq, ushbu texnologik evolyutsiya axloqiy, maxfiylik va oshkoralik masalalarini ham ko'rib chiqadi, ularni e'tibordan chetda qoldirib bo'lmaydi.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning konstitutsiyaviy boshqaruvga potentsial ta'sirini o'rganar ekanmiz, muvozanatli va xabardor yondashuv zarurati tobora ortib bormoqda.

Ushbu maqola konstitutsiyaviy normalarni amalga oshirish va qonun ustuvorligini ta'minlashda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektdan foydalanishning ko'p qirrali istiqbollari o'rganish, shu bilan birga ushbu paradigma o'zgarishi bilan birga keladigan axloqiy va tartibga solish muammolarini tanqidiy baholashga qaratilgan.

ADABIYOTLAR

1. Ona tilini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora –tadbirlari to'g'risida (PQ-1875-son) Xalq so'zi gazetasi. 2012yil. 12-dekabr.
2. J. Jalolov . —Ona tilini o'qitish metodlaril —O'qituvchi nashiryoti Toshkent To'xtasinova, N. R. Q., & Soibjonova, M. T. O. Q. (2022). TAGMA'NO VA PRESUPPOZITSIYA HODISASINING PRAGMATIK TADQIQI (Abdulla Qahhor

asarlari misolida). Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(4), 141-146

3.Yuldashev U.Yu. Boqiev R.R. Zokirova F.M. Informatika o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. «Talqin» 2004.